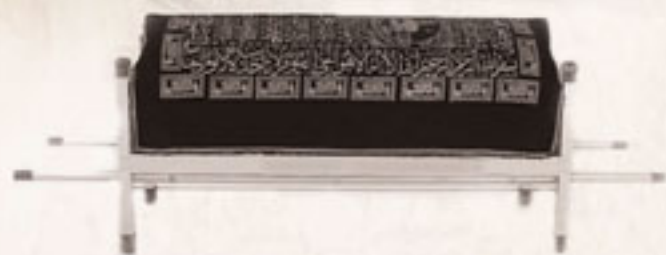




طريقه نماز جنازه



شيخ طريقه، امير اهل سنت، باني دعوت اسلامي، حضرت علامه مولانا ابوبال
محمد الياس عطار قادري رضوي

دامت بركاتهم
العاليه

مكتبة الدينه

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين
أما بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طريقة نماز جنازه

لطفاً این رساله را مکمل بخوانید إن شاء الله عز وجل فوائدش را خواهد دید.

فضیلت درود شریف

سردار دو جهان، سلطان نبیان، محبوب رحمن صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم
ارشاد می فرمایند: کسی که یکبار بر من درود می فرستد، الله تعالی برایش یک
قبراط اجر می نویسد، و قبراط برابر با کوه احد می باشد^(۱).
صلّوا علی الحبيب ! صلی الله تعالی علی محمد

برکت شرکت در جنازه اولیاء

شخصی در جنازه حضرت سیدنا سری سقطی رحمه الله تعالی علیه شرکت کرد،
در همان شب حضرت سری سقطی رحمه الله تعالی علیه را در خواب زیارت کرد،
پرسید: ما فعل الله بک؟ یعنی الله عز و جلّ با شما چه کردند؟ جواب داد: الله
عزّوجلّ من و کسانی را که در جنازه ام شرکت نموده بودند مغفرت فرمود، آن
مرد عرض کرد: من هم در جنازه شما شریک بوده نماز جنازه خوانده بودم، آن
ولی الله یک فهرستی برداشت مگر نام آن شخص در آن دیده نشد، بعد خوب
نگاه کردند در حاشیه نامش را یافتند^(۲).

(۱) مصنف عبد الرزاق، کتاب الطهارة، باب ما یذهب الوضوء من الخطایا، ج ۱، ص 39، شماره حدیث (۱۵۳).

(۲) شرح الصدور، باب فی نبد من أخبار من رأی الموقی... إلخ، ص 293.

مغفرت مریدان

قاسم بن مُنَبِّه حضرت بشر حافی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ را در خواب دید، پرسید: ما فعل اللہ بک؟ یعنی اللہ عزوجل با شما چگونه معامله کرد؟ جواب داد: اللہ تعالیٰ مرا بخشید و فرمود: ای بشر! ترا و آنہای را کہ در جنازہ ات شرکت کردہ بودند ہم بخشیدم، من عرض کردم کہ! یارب محبت کنندگان مرا ہم مغفرت فرما، بحر رحمت ربّ العزت بہ جوش آمد و فرمود: آنہای را کہ با تو محبت دارند تا قیامت بخشیدم^(۱).

برادران عزیز اسلامی! دوستی با اولیاء اللہ باعث سعادت و ذکر خیر آنہا باعث نزول رحمت، صحبت آنہا باعث برکت در ہر دو جہان، زیارت قبور آنہا درمان امراض معصیت و مریدی آنہا باعث نجات آخرت است.

الحمد للہ مارا با اولیای کرام عقیدت و با ولی کامل حضرت بشر حافی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ محبت است، اللہ تعالیٰ بہ صدقہ آن بزرگان مارا مغفرت فرماید.

کفن دزد

در نماز جنازہ یک زن یک کفن دزد شریک بود، در قبرستان رفتہ قبر آن زن را شناسائی کرد، در ہنگام شب آن دزد قبر را باز نمود، ناگہان از زن صدا بلند شد! سبحان اللہ! یک مرد مغفور کفن یک زن مغفورہ را دزدی می کند بشنو: خدای عزوجل مرا بہمراہ کسانی کہ در جنازہ من شرکت کردہ اند، مغفرت نمودہ حتی شما را ہم مغفرت فرمودہ اند، این سخن را شنید فوراً بر قبر خاک انداخت و از صمیم قلب تائب گردید^(۲).

(۱) شرح الصدور، باب فی نبد من أخبار من رأى الموتى... إلخ، ص 289.

(۲) شرح الصدور باب فی نبد من أخبار من رأى الموتى... إلخ، ص 208.

مغفرت جنازه دهندگان

برادران عزیز اسلامی! شرکت در جنازه بندگان نیک خدا جلّ جلاله را دیدید! که باعث سعادت‌مندی بود، پس باید در جنازه برادران مسلمان حتی المقدور شرکت نمائید بعضی اوقات شرکت در جنازه نیک مردان خدا باعث مغفرت ما خواهد شد، خدای رحمن وقتی که مغفرت یک مرده می‌کند ممکن است حاملین جنازه آن را هم مغفرت فرماید، چنانچه از حضرت عبد الله ابن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت است که سلطان مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم فرمودند: مؤمن را بعد از مرگش قبل از همه این جزا داده می‌شود که تمام شرکای جنازه اش مغفرت گردیده اند^(۱).

اولین تحفه در قبر

فرمان مغفرت نشان حضرت سرور کائنات صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم است که مؤمن وقتی که در قبر گذاشته می‌شود اولین تحفه ای که برایش عرض می‌گردد این است که تمام شرکت کنندگان جنازه اش مغفرت شده اند^(۲).

جنازه یک جنتی

فرمان عافیت نشان حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم است که زمانی که یک شخص بهشتی وفات می‌گردد، الله عزوجل را حیاء می‌فرماید که حاملین جنازه و کسانی را که آنها را همراهی کرده اند و کسانی را که نماز جنازه را اداء کرده اند مغفرت نفرماید^(۳).

(۱) شعب الایمان، باب فی الصلاة علی من مات من أهل القبلة، ج ۷، ص ۷، شماره حدیث (۹۲۵۸).

(۲) کنز العمال، کتاب الموت، الفصل الرابع فی الصلاة علی المیت، ج ۱۵، ص ۲۴۶، شماره حدیث (۴۲۲۵۵).

(۳) فردوس الأخبار، باب الألف، ج ۱، ص ۱۶۸، شماره حدیث (۱۱۱۵).

ثواب همراهی کنندگان جنازه

حضرت سیدنا داؤد علیه الصلوة والسلام دربارگاه خداوندی عرض کردند: یا الله کسی که محض رضای تو جنازه ای را همراهی کرد جزایش چه خواهد بود؟
الله تعالی فرمودند: روزی که آن شخص می میرد فرشتگان جنازه اش را همراهی می کنند و من مغفرت آنها را می کنم^(۱).

ثواب به اندازه کوه احد

حضرت ابو هریره رضی الله تعالی عنه می گوید، سرکار مدینه، قرار قلب و سینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: کسی که (به تقاضای ایمان و نیت حصول ثواب) از خانه اش بیرون رفته و جنازه ای را همراهی نموده و نماز جنازه خوانده و تا هنگام دفن کردن حاضر بوده باشد برایش دو قیراط ثواب می رسد، هر قیراط به اندازه کوه احد می باشد و اگر شخصی فقط نماز جنازه خوانده و در تدفین شرکت نکرده به خانه اش برگشت برایش یک قیراط ثواب می رسد^(۲).

نماز جنازه باعث عبرت است

حضرت سیدنا ابو ذر غفاری رضی الله تعالی عنه ارشاد می فرمایند، حضرت تاجدار دو عالم، نور مجسم، شاه بنی آدم و رسول محتشم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ما را دستور دادند: زیارت قبرها را بکنید تا که بیاد آخرت باشید، و مرده را غسل دهید که دست زدن به جسم مرده نصیحت بزرگی است و نماز جنازه را بخوانید

(۱) شرح الصدور، باب مشی الملائكة في الجنائز، ص 97.

(۲) صحیح مسلم، کتاب الجنائز، باب فضل الصلاة على الجنائز، ص 471، شماره حدیث (945).

تاکه این شما را غمگین کند؛ زیرا که انسان غمگین زیر سایه ربّ قرار می گیرد و کار نیکو انجام می دهد^(۱).

فضیلت غسل دادن میت

از حضرت مولائی کائنات، سیدنا علی المرتضی شیرِ خدا کرم الله وجهه الکریم روایت است که سلطان دوجهان، شهنشاه کون و مکان، رحمت عالمیان صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: کسی که میت را غسل داد، کفن پوشید، خوشبو زد، جنازه اش را برداشت، بر آن نماز خواند و اگر نقص و عیبی را دید و آن را پوشید، از گناهانش چنان پاک گردید مثل این که تازه از مادر تولّد شده باشد^(۲).

جنازه را می بینید بگوئید

شخصی حضرت مالک بن انس رضی الله تعالی عنه را بعد از وفات در خواب دید پرسید: ما فعل الله بک؟ یعنی الله عزوجل با شما چه سلوک فرمودند؟ گفت: به نسبت یک کلمه ای که از سیدنا عثمان غنی (رضی الله تعالی عنه) شنیده بودم که هنگام دیدن جنازه ای می فرمود: **سُبْحَانَ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ** یعنی پاک است آن ذاتی که زنده است هرگز نمی میرد؛ لهذا من هم هر وقت جنازه ای را می دیدم، همین جمله را می گفتم، به نسبت گفتن همین کلمات خداوند مرا مغفرت فرمود^(۳).

(۱) المستدرک للحاکم، کتاب الجنائز، باب الحزین فی ظل الله، ج ۱، ص ۷۱۱، شماره حدیث (۱۴۳۵).

(۲) سنن ابن ماجه، کتاب الجنائز، باب ماجاء فی غسل المیت، ج ۲، ص ۲۰۱، شماره حدیث (۱۴۶۲).

(۳) ملخصا إحياء العلوم، کتاب ذکر الموت، باب مناجات المشائخ، ج ۵، ص ۲۶۶.

نماز جنازه فرض کفایه است

نماز جنازه فرض کفایه است یعنی کسی که حاضر بود بخواند از ذمه غائب ساقط می گردد، ورنه هر کس مطلع گردید و شرکت نکرد گناهگار می گردد^(۱)، برای آن جماعت شرط نیست^(۲)، یک شخص هم اگر بخواند فرض اداء گردید، انکار کردن فرضیت آن هم کفر است^(۳).

در نماز جنازه دو رکن و سه سنت است

دو رکن نماز جنازه این است:

(۱) چهار بار الله اکبر گفتن (۲) قیام.

سه سنت مؤکده از این قرار است:

(۱) ثناء (۲) درود شریف (۳) دعای میت^(۴).

طریقه نماز جنازه (حنفی)

مقتدی بدین ترتیب نیت کند، نیت کردم که اداء سازم چهار تکبیر نماز جنازه، ثناء می گویم خدای را، درود می گویم بر محمد صلی الله تعالی علیه وآله وسلم و دعا برای این میت، اقتدا کردم به امام حاضر^(۵)، اکنون امام و مقتدی دست تا گوش ها بالا برده الله اکبر می گویند و دست ها را زیر ناف حسب معمول بسته سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَا تَا وَتَعَالَى جَدُّكَ خوانده بعد از آن وَجَلَّ ثَنَاءُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ می

(۱) فتاوی تاتارخانیه، ج ۲، ص ۱۵۳.

(۲) فتاوی عالمگیری ج ۱، ص ۱۶۲.

(۳) فتاوی تاتارخانیه، ج ۲، ص ۱۵۴.

(۴) درمختار معه ردالمحتار، ج ۳، ص ۱۲۴.

(۵) فتاوی تاتارخانیه، ج ۲، ص ۱۵۳.

خوانند و بعد بدون این که دست ها بلند شود تکبیر الله اکبر گفته می شود بعد درود ابراهیمی خوانده می شود، بعد تکبیر سوم الله اکبر گفته بدون این که دست ها بالا بروند، و دعای میت خوانده می شود، امام تکبیرها را به آواز بلند می گوید و مقتدی آهسته می گوید و باقی تمام دعا و اذکار آهسته خوانده می شوند بعد از دعا دست ها باز شده و هر دو طرف سلام داده می شود^(۱).

دعای جنازه مرد و زن بالغ

الهی مغفرت بفرما هر زنده و هر	اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا
مردۀ ما را و هر حاضر و هر غائب	وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيرِنَا
مارا و هر کوچک و هر بزرگ مارا	وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وَأُنثَانَا
و هر مرد و هر زن مارا، الهی کسی	اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ
را که از ما زنده می گذاری پس	عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ
زنده گردان او را بر اسلام و هر	مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ.
کسی را که فوت می گردانی از ما	
پس بمیران او را با ایمان.	

دعای پسر نابالغ

الهی این پسر را برای ما سبب	اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا
خوشی بگردان و او را برای ما	وَاجْعَلْهُ لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا
سبب اجر و ذخیره خوب بگردان،	وَاجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَمُشَفَّعًا
و او را برای ما سفارش کننده	

گردان و شفاعت او را منظور بفرما.

دعای دختر نابالغ

اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا لَنَا فَرَطًا
وَاجْعَلْهَا لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا
وَاجْعَلْهَا لَنَا شَافِعَةً وَمُشَفَّعَةً
الهی این دختر را برای ما سبب
شادمانی بگردان و او را برای سبب
اجر و ذخیره آخرت بگردان و او
را برای ما سفارش کننده بگردان و
شفاعتش را قبول بفرما^(۱).

خواندن جنازه باکفشا

بعضی اشخاص با کفش ها برای ادای نماز جنازه ایستاده می شوند که در چنین حالت باید کفش ها و زمین که بر آن ایستاده هر دو پاک باشند، و اگر بر روی کفش ها ایستاده بود باید کفش ها پاک باشند^(۲)، احتیاط بهتر این است که باکفش ها و یا برکفش ها ایستاده نماز نخواند، اگر پارچه ای تمیزی را زیر پا ها بیاندازد اشکالی ندارد.

نماز جنازه غائبانه

حاضر بودن میت در پیش روی لازمی است؛ لهذا نماز جنازه غائبانه هرگز نمی شود^(۳)، مستحب این است که امام مقابل سینه میت بایستد^(۴).

طریقه نماز چند جنازه باهم

(۱) مشکاة المصابیح، ص ۱۴۶، فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۶۴

(۲) حاشیة طحطاوی، ص ۵۸۲.

(۳) درمختار معه رد المحتار، ج ۳، ص ۱۲۳.

(۴) مراقی الفلاح معه حاشیة طحطاوی، ص ۵۸۳.

نماز چند جنازه را باهم در یک مکان و زمان مشترک میتوان خواند، در آن
اختیاری است که تمام آنها را عقب و جلو طوری که امام مقابل سینه همه قرار
گیرد گذاشت و یا قطار طوری که سر یکی نزد پاهای دیگر راست گذاشته
شود^(۱).

در جنازه چند صف است؟

بهر این است که در جنازه سه صف ایستاده شود که در حدیث شریف آمده
کسی که جنازه اش با سه صف خوانده شد مغفرت آن می شود^(۲)، اگر تمام هفت
نفر باشند یکی امام شود و سه نفر در صف اول، دو نفر در صف دوم و یک نفر در
صف سوم قرار گیرد^(۳)، در جنازه صف آخری از تمام صف ها افضل تر است^(۴).

اگر جماعت مکمل در جنازه گرفته نشده چه باید کرد؟

مسبوق (یعنی کسی که بعضی تکبیرها از او فوت شده باشند) میتواند تکبیر
های از دست داده شده را بعد از سلام دادن امام بخواند، اگر اندیشه این بود که
اگر دعا را بخواند ممکن قبل از آن میت را بردارند پس خواندن دعا لازم نیست
فقط تکبیرها را انجام دهد کافی خواهد بود^(۵)، اگر شخصی بعد از تکبیر چهارم
رسید تا وقتی که امام سلام نداده نماز را بگیرد بعد سه بار الله اکبر گفته سلام
دهد^(۶).

(۱) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۱۵۷

(۲) جامع ترمذی، کتاب الجنائز، باب مايقول في الصلاة على الميت، ج ۲، ص ۳۱۴، شماره حدیث (۱۰۲۶)

(۳) غنیة التملی، ص ۵۴۱

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۳، ص ۱۳۱.

(۵) غنیة التملی، ص ۵۳۷

(۶) درمختار معه رد المحتار، ج ۳، ص ۱۳۶

جنازه دیوانه یا کسی که خود کشی کرده باشد

اگر مادر زادی دیوانه بود یا قبل از بلوغ دیوانه شد و در همان حالت جنون فوت گردید، دعای نابالغ در جنازه اش خوانده می شود^(۱)، کسی که خود کشی کرد نماز جنازه بر آن خوانده می شود^(۲).

احکام نو زاد مرده

نو زاد مسلمان زنده بدنیا آمد یعنی هنگام تولد بیشتر حصه از بدنش بیرون آمده و زنده بوده بعد مُرد آن را باید غسل و کفن نمود و نماز جنازه بر آن خوانده شود، ورنه آنرا غسل داده داخل یک پارچه پیچیده دفن نمائید، برای آن غسل و کفن بطریقه سنت لازم نیست و بر آن نماز هم خوانده نمی شود، مقدار اکثر در نوزاد از سر شروع تا سینه است، اگر سر نو زاد بیرون بود و آواز داد اما قبل از معلوم شدن سینه فوت شد نماز بر آن خوانده نمی شود، از طرف پاها مقدار اکثر تا کمر می باشد، بچه زنده و یا مرده بدنیا آمد بر آن نام باید گذاشت که در روز قیامت زنده می شود^(۳).

ثواب بدوش گرفتن جنازه

(۱) حاشیه الطحطاوی، ص ۵۸۷.

(۲) در مختار، ج ۳، ص ۱۰۸.

(۳) در مختار، رد المختار ج ۳ ص ۱۵۲.

در حدیث آمده که کسی جنازه را تا چهل قدم بدوش گرفته ببرد چهل گناه کبیره اش بخشیده می شود^(۱)، و نیز در حدیث شریف است که اگر هر چار پایه تابوت را بدوش گرفته باشد، الله عزوجل حتمی مغفرت او را می کند^(۲).

طریقه شانه دادن بر تابوت

جنازه را بر شانه بدوش برداشتن عبادت است، سنت این است که چهار پایه تابوت را یکی بعد دیگری بر شانه گرفت و هر بار ده ده قدم برود^(۳)، سنت کامل این است که اول پایه سمت راست قسمت سر جنازه، بعد سمت راست پاها را، بعد طرف چپ سر را و بعد طرف چپ پاها را گرفته ده ده قدم برود، چهل قدم تکمیل می شود^(۴)، بعضی ها در هنگام تشییع جنازه اعلان می کنند که دو دو قدم بردارید، باید بگویند هر پایه را که برشانه بر می دارید ده ده قدم ببرید.

طریقه برداشتن جنازه بچه

جنازه بچه کوچک را اگر یکی بردستها بردارد و ببرد اشکالی ندارد و اگر بعد دیگری بردستها بردارد هم جایز است^(۵)، زنان را در جنازه شرکت کردن (بچه باشد یا بزرگ) ناجایز و ممنوع است^(۶).

مسائل برگشتن بعد از جنازه

(۱) الطبرانی فی الاوسط، ج ۴، ص ۲۶۰، شماره حدیث (۵۹۲۰).

(۲) الجوهرة النيرة، ج ۱، ص ۱۳۹.

(۳) تاتارخانیه، ج ۲، ص ۱۵۰.

(۴) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوي ص ۶۰۴.

(۵) البحر الرائق ج ۲، ص ۳۳۵.

(۶) درمختار معه ردالمحتار، ج ۳، ص ۱۶۲.

شخصی که همراه با جنازه بود باید بدون نماز خواندن بر آن برنگردد و بعد از نماز جنازه از اولیای میّت اجازه گرفته می تواند برگردد و بعد از دفن احتیاجی به اجازه گرفتن نیست^(۱).

آیا شوهر می تواند جنازه زنش را بدوش گیرد؟

شوهر جنازه زنش را بدوش گرفته می تواند، در قبر هم او را گذاشته می تواند، صورتش را هم می تواند نگاه کند، مگر او را غسل و بدنش را لمس کرده نمی تواند^(۲)، زن شوهرش را غسل داده می تواند^(۳).

جنازه کافر

شرکت در جنازه کافر و مرتد را بر خود ثواب دانستن کفر است، امام اهل سنت حضرت احمد رضا خان رحمة الله تعالى علیه می فرماید: اگر بدین عقیده شرکت می کند که جنازه آن کافر لایق شرکت است، آن شخص کافر می شود، و اگر این اعتقاد نباشد حرام است. در حدیث آمده است که اگر جنازه کافری را دیدید کنار بروید که شیطان شعله های آتش را در دست گرفته در پیش پیش آن مرده با مسرت قدم می زند که در مورد این شخص محنت من بیهوده نشده است^(۴).

نکاح باطل شد

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۶۵.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۳، ص ۱۰۵.

(۳) درمختار معه رد المحتار، ج ۳، ص ۱۰۷.

(۴) ملفوظات، حصه چهارم، ص ۳۵۹.

برای طمع دنیوی در نماز جنازه مرتد یا کافری شرکت کردن حرام قطعی است و از نظر دینی نماز جنازه مرتد و یا کافر را ثواب دانسته و در حق آن دعای مغفرت خواستن، خود کافر و نکاح اسلامی باطل می شود، چنین شخص باید تجدید اسلام و تجدید نکاح کند^(۱).

الله تبارک و تعالی در سوره توبه آیت ۸۴ ارشاد می فرماید:

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِّنْهُمْ
مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ
إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ

و بر هیچ یکی از میت آنها نماز
نخوانید و بر قبر آن ایستاده
نشوید، بی شک ایشان در حالت
انکار کردن از خدا و رسولش در
فسق و کفر مردند.

صدر الافاضل حضرت علامه مولانا سیّد محمد نعیم الدین مراد آبادی رحمه الله تعالی علیه تحت این آیت کریمه می فرماید: از آیه کریمه فوق ثابت می شود که نماز جنازه بر کافر در هر صورت جایز نیست و بر قبر کافر برای دفن و زیارت ایستادن شرعاً ممنوع است^(۲).

عیادت کفار را نکنید

(۱) ملخص از فتاوی رضویه، ج ۹، ص ۱۷۳

(۲) خزائن العرفان، ص ۳۲۱

از حضرت جابر بن عبد الله رضی الله تعالی عنهما روایت است که سردار مکه مکرمه، تاجدار مدینه منوره صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم ارشاد فرمودند که: اگر کافر مریض شد به عیادتش نروید و اگر مُرد به جنازه اش شرکت نکنید^(۱).

(۱) سنن ابن ماجه، کتاب المقدمه، باب فی القدر، ج ۱، ص ۷۰، شماره حدیث (۹۲).